

آرامگاه خیام چگونه جابجا شد

۳۰ خرداد ۱۳۹۳ ساعت ۱۶:۵۳

وجود دو آرامگاه در یک باغ این مشکلات را در پی داشت در حالی که می‌شد باغ جداگانه‌ای برای خیام دیده شود تا مشکلات این چنینی اتفاق نمی‌افتاد. همچنین اصطکاک‌های مدیریتی به علت مسئول بودن اوقاف بر بقعه امامزاده محروق و مسئول بودن اداره میراث فرهنگی بر آرامگاه خیام نیز اتفاق نمی‌افتاد.

حکیم عمر خیام نیشابوری، شخصیت بی‌بدیلی است که به واقع دستاوردهای بی‌نظیرش در ریاضیات، ستاره‌شناسی، موسیقی و فلسفه بدون چون و چرا اثبات شده است ولی شهرت حکیم در میان اکثریت مردم به واسطه رباعیات اوست که برخی از آن رباعیات به خیام نسبت داده شده است.

آرامگاه خیام نیشابوری در باغی قرار دارد که مقبره امامزاده محروق در آن واقع شده، باغ آرامگاه خیام از باغهای دیدنی در ایران است و شامل کتابخانه و موزه است. همچنین تندیس از حکیم عمر خیام در محوطه ورودی باغ نصب شده، طراح و معمار این آرامگاه و محوطه پیرامونی آن مهندس هوشنگ سیحون است.

درباره آرامگاه این حکیم بزرگ که شهرت او در خارج از مرزهای ایران بیش از داخل است با یک پژوهشگر و رییس اداره میراث فرهنگی شهرستان نیشابور به گفت‌وگو پرداختیم.

یک پژوهشگر نیشابوری گفت: طبق آخرین پژوهشهایی که دو دانشمند روس و هندی درباره تولد و وفات خیام داشته‌اند اثبات شده که وفات خیام در سال ۵۲۶ هجری قمری است، در حالی که در روی سنگ قبر وفات وی به سال ۵۱۷ است.

حسن نظریان اظهار کرد: خیام پس از مرگ در گورستان «حیره» نیشابور که گورستان عمومی شهر بوده است دفن می‌شود و نظامی عروضی سمرقندی که یکی از دوستان خیام بوده و عشق و علاقه خاصی به او داشته به نیشابور می‌آید و از خیام پرس‌وجو می‌کند و وقتی متوجه مرگ وی می‌شود بسیار متاثر شده و به آرامگاه خیام می‌رود و آرامگاه را غرق در شکوفه می‌بیند.

وی تصریح کرد: آرامگاه اولیه در ضلع شرقی امامزاده محروق در داخل یک اتاقک ایوان مانند قرار داشت و تا سال ۱۳۱۳ شمسی به همین شکل بود تا اینکه گروهی از مسئولان، مستشرقان و خاورشناسان برای افتتاح آرامگاه فردوسی قصد عزیمت به توس

می‌کنند و تصمیم می‌گیرند در بین راه به مقبره خیام نیز بیایند، آن زمان دولت ایران به خاطر نامناسب بودن آرامگاه خیام تصمیم به ساخت یک بنای یاد بود می‌کند که هم اکنون این بنای اولیه در میدان خیام واقع شده است.

نظریان ادامه داد: سالها این بنای یادبود می‌ماند تا اینکه به این نتیجه می‌رسند این بنای یادبود مناسب شان خیام نیست اما از آنجایی که آرامگاه اولیه خیام در کنار امامزاده محروق بود امکان نداشت دو بنای بزرگ کنار هم باشند در نتیجه در سال ۱۳۳۸ احداث آرامگاه کنونی شروع می‌شود و در سال ۴۱ به پایان می‌رسد، بنای یادبود قبلی خیام به نقطه دیگر شهر به نام میدان خیام انتقال داده می‌شود. پس از نبش قبر آنچه از اسکلت خیام مانده بود که البته چیز زیادی نبوده و گزارش شده که بزرگترین استخوان از بند انگشت هم تجاوز نمی‌کرده را در داخل پارچه و سپس صندوقچه فلزی می‌گذارند و آن را به آرامگاه کنونی انتقال می‌دهند؛ بالاخره این آرامگاه در سال ۴۲ توسط پهلوی دوم افتتاح می‌شود.

این پژوهشگر خاطرنشان کرد: این بنا الهام گرفته از نام خیام که مانند خیمه‌ای خودش را بالا کشیده و تخصص وی و همچنین معماری دوره سلجوقیان است.

مشکلاتی که در جابجایی آرامگاه خیام بوجود آمد

نظریان اضافه کرد: این جابجایی علاوه بر حسن‌هایی که داشت به خاطر شتاب زدگی ایرادهایی نیز داشت. در مرحله اول، معماری باید به شکلی می‌بود که آرامگاه خیام از امامزاده محروق بلندتر نباشد و همین باعث شد که به جای این که مقبره خیام چند پله به بالا بخورد و بنا روی یک سطح مرتفع و سکو مانند باشد، برای مرتفع نشدن آرامگاه خیام از امامزاده عکس این قضیه اتفاق افتاد و مساله بعدی این بود که زیبایی ورود به بقعه امامزاده محروق نیز ترکیبش ایراد پیدا کرد زیرا قبلا زائر بقعه از در شمالی وارد حرم می‌شد و زیبایی این آرامگاه دوچندان بود که در حال حاضر ورودی امامزاده محروق نیز تغییر کرده است. وجود دو آرامگاه در یک باغ این مشکلات را در پی داشت در حالی که می‌شد باغ جداگانه‌ای برای خیام دیده شود تا مشکلات این چنینی اتفاق نمی‌افتاد. همچنین اصطکاک‌های مدیریتی به علت مسئول بودن اوقاف بر بقعه امامزاده محروق و مسئول بودن اداره میراث فرهنگی بر آرامگاه خیام نیز اتفاق نمی‌افتاد.

رئیس اداره میراث فرهنگی نیشابور نیز در گفت‌وگو با خبرنگار ایسنای منطقه خراسان اظهار کرد: این مشکلات زمانی زیاد بود و ما به خاطر همین تداخل مدیریتی که اداره اوقاف مدعی بود مالک است یکسری مشکلات حقوقی داشتیم که در سطح میراث فرهنگی کشور بررسی می‌شد.

محمد اسماعیل اعتمادی تصریح کرد: در حال حاضر رویکرد اداره اوقاف تغییر کرده و خوشبختانه تا حدود زیادی مشکلات رفع شده و باغ خیام و امامزاده محروق با فنس از هم جدا شده است چرا که گردشگرانی که به این دو نقطه می‌آیند هم متفاوت هستند و کسانی که به آرامگاه امامزاده محروق می‌روند زائر هستند در حالی که کسانی که به آرامگاه خیام می‌آیند گردشگر و

آرامگاه کنونی خیام در باغی که مقبره امامزاده محروق، از نوادگان امام چهارم شیعیان در آن واقع است، قرار دارد؛ این باغ در زمان حیات خیام در محله شادیاخ نیشابور بوده و آرامگاه او در حال حاضر همان جایی است که به قول نظامی عروضی هر بهار در آن گل افشانی می شده است.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۲۷۲۸۷/آرامگاه-خیام-آرامگاه>